

Йозеф Несвадба
Римската победа

Заминах за Рим като специалист. Впрочем там самичък се провъзгласих за специалист. Колегата ми Волф си бе счупил крака в планината и изведнъж нашият гимнастически отбор беше останал без лекар. Сети-ха се за мене, защото знаеха, че навремето аз самият бях тренирал и бях работил няколко години като спортен лекар. Но преди всичко от следващия ден излизах в отпуск, така че нямаше нужда да освобождават никого от отделението.

– Та това е късмет – казваше директорът на поликлиниката, когато подписваше молбата ми за отпуск. – Вместо за Махово езеро да замине за Тиренско море.

Може би ми завиждаше. Аз самият се радвах. Никога не съм бил в Италия. До последния момент не вярвах, че ще замина. Обикновено нямам щастие и вече съм свикнал с това. Очаквах някакво разочарование. Но то дойде едва на първия ден от пътуването. Запознах ме с Кратки.

– Нали се познавате с нашия олимпийски шампион? – каза със съответното уважение ръководителят на отбора и го сложи да седне между мене и масажиста, като че ли по пътя трябваше да се грижим за него. Веднага разбрах каква е работата. Той явно е бивш шампион, който в последно време не е във форма и затова непрекъснато си измисля най-различни болести и затруднения. Вече е минал трийсетте, но все още не иска да се откаже от състезанията, защото му носят слава и пътувания в чужбина.

– Да не седнете върху аптеката ми – заяви той.

Носеше си собствена аптечка, като че ли предварително не ми се доверяваше. Изпитва ме какво знам за болестите му чак до Ческе Будејовице. При това масажистът му подсказваше. За мой късмет, преди да минем границата, си купи цяла каса дванайсетградусова бира и ни остави на мира чак до Залцбург. Там пък не можеше да заспи и трябваше да му давам сънотворно. Естествено, още в Прага бях разбрал, че няма да прекарам много приятно в Италия и не ме очаква никаква почивка.

Едновременно с шампионата в Рим се откриваше конференция на спортните лекари. Още на следващия ден трябваше да взема участие в нея. Някакъв гърбав испанец говореше за умората на мускулните групи по време на колоездачни състезания. Това ми се стори странно. Нима е възможно всички колеги около мен да следят с такъв интерес един толкова излишен доклад? Дори дискутираха върху него. Мускулната умора беше тяхното есперанто. Отлично се разбираха. Испанецът, италианците, немците, поляците и дори един черен лекар от Лагос. Но аз бях престанал да ги разбирам. През последните години тяхната специалност

сериозно се беше променила и развила. Реших още същата вечер да прелистя миналогодишните броеве на „Спортна медицина“, за да не излагам нашия отбор. Трябваше да догоня изоставането в бившата си специалност.

Следобед побързах да отида на друго заседание. Случайно в Рим бе свикан и конгрес по енцефалография. Тя беше моята нова специалност. Сигурно сте виждали в популярните списания снимките на котки или на зайци с микроелектроди, които стърчат на главите им като гъста корона. Стремим се експериментално да проучим дейността на човешкия мозък. Това положително е по-сериозен проблем, отколкото умората на четириглавия мускул по време на колоездачни състезания. При подобна специалност обаче не се излиза често в чужбина. Конгресът по енцефалография беше в Палацо Дория, а спортните лекари заседаваха точно срещу балкона, от който Мусолини е говорил пред тълпите на Пиаца Венеция. (Той имал два такива балкона и затова римляните го наричали „господин Жулиета“, тъй като устройвал балконски сцени.) Пътувах из Рим с тролейбус. Колекциите във Ватикана не видях, в Римския форум не отидох, а Виа Венето знам само от филмите. Трябваше да участвам в двата конгреса. Мога да ви опиша подробно римските тролейбуси. Те са почти същите като у нас.

Кратки не искаше да тренира без мен. Липсвала му увереност. А мене не ме били взели в Рим, за да се разхождам. Веднъж, когато дотичах в гимнастическия салон с десет минути закъснение, той дори започна да ми крещи. Отчаяно тренираше. Вече разбрах защо го бяха изпратили на шампионата. Искане да се провали и да престане да се кара с всекики в Прага като някоя при-мадона. Започнах да подозирам колегата Волф, че нарочно си е счупил крака.

Един ден преди състезанието открих сред присъстващите на конгреса по енцефалография Гуен. Тя беше от Манчестър и преди една година на път за Москва се беше отбила в нашата клиника. Веднага ми направи място до себе си. И веднага попита за професора. Само косата ѝ беше малко по-прошарена от миналата година. Гуен също взе участие в дискусиите. Запозната бе с последните изследвания. Цитираше американски трудове. Реших вечерта да прегледам последния брой на „Джърнъл ъф Енцефалографи“ и после я поканих на кафе еспресо. Поиска го леденостудено. Кафе от хладилника. Не ми беше особено вкусно. Седяхме на малките металически столчета пред бистрото, а край нас бързаха хора. С далеч по-голямо въодушевление, отколкото у нас. Крещяха си един на друг „корнуто“, тоест „рогоносец“, и се втурваха към

тролейбусите, сякаш се надпреварваха. Може би и те искаха да посещават два конгреса едновременно? Може би в Рим всеки е специалист в две области?

– Знаеш ли колко трябва да прочиташ дневно в нашата специалност? – тъкмо размишляваше върху въпросната тема седналата до мен Гуен. – По десет статии. Около сто страници. При това не броя книгите. Дори тясна специалност като енцефалографията е твърде обемна за един човек. А представи си, че някой поиска да следи цялата медицина. Той би трябвало да притежава специална машина, която да му обработва и класифицира научните информации от цял свят. Те ще са около хиляда на ден. Какво е всъщност състоянието на човешкия мозък при нашата цивилизация? Отговаря ли той на развитието си? На собственото си темпо? Та аз вече почти не чета вестници, не ходя на театър, разведох се с Роби... – Тя ме погледна тъжно през очилата. Беше единственият човек в Рим, с когото можех да си поговоря. Думите ѝ ме трогнаха.

– Стига сме говорили за наука. Хайде следобед да отидем на Виа Апиа, да видим къде е живяла Лолобриджида, а довечера ще купя билети за някой филм, в който участва тя.

Гуен скочи, като че ли бях извършил светотатство. Кой щял да запише вместо нея доклада на професор Калтенбрух? Какво щяла да каже, като се върне в Манчестър? Там за мястото ѝ се домогвали трима специалисти. Но, разбира се, преди всичко я интересувал трудът на професор Калтенбрух. Много повече, отколкото Виа Апиа или Лолобриджида. Сигурно и аз съм щял да отида на доклада му. Погледнах часовника. Беше доста късно. Кратки тренира вече поне десет минути. Това означава, че през цялото време ругае доктора. А утре започва състезанието. Извих се на Гуен. Естествено, не се осмелих да ѝ обясня каквото и да било. Тя не би могла да разбере, че съм способен да заменя нашата специалност срещу пътуването до Рим с гимнастиците. Самият аз започвах да се срамувам от това. А по пътя си подготвих какво да кажа на Кратки.

Само че нашият олимпийски шампион не тренираше. Решил утре да не участва в състезанието. Заради мен. Защото съм осуетил подготовката му. Преметнал кърпата през рамо и си отишъл. Никой от отбора не искаше да говори с мен. Ще се изложим. В Рим очакваха Кратки, защото смятаха, че все още е в добра форма, а в Прага той ще продължава да се оправдава и да им създава трудности, тъй като никой няма да може да докаже, че вече не го бива да се състезава.

Седях в стаята си и се успокоявах с червено вино, от най-евтиното, на което вместо запушалка в гърлото е капнато малко олио, за да не

вкисне. На масата се мъд्रेха двата бюлетина по моите специалности, които всъщност бяха виновни за всичко. „Спортна медицина“ и „Джърнъл ъф Енцефалографи“. Чувствах се като пословичното магаре, пред което на масата бяха сложени двете купчини сено. Някой почука на вратата. Живеехме в малък хотел близо до Пиаца дел Пополо. Едва преди заминаването ни казаха, че това е бивш публичен дом, приспособен за хотел след излезлия неотдавна закон за закриване на публичните домове. Всичко беше ново, направено от полиестер и боядисано в различни цветове. Разбира се, вратата беше близо до леглото. Влезе масажистът. Побърза да затвори вратата след себе си. Отиде при прозореца и спусна дървената щора срещу слънце. Цялата стая стана тъмна като при тайно съвещание на карбонарите¹.

– Искат да отзоват целия отбор. Работата е лоша – прошепна той. Бих му налял вино, но нямах друга чаша освен тая с четката за зъби, а с нея май изобщо не бива да се пие вино. – Казват, че ще се върнем в Прага, За ваша сметка...

– Това решение няма да го потвърди никакъв съд – заявих му аз. – Пък и у нас гимнастиците не са всесилни. Докато съм жив, няма да замина с тях за чужбина...

Той се уплаши:

– Точно това ще бъде грешка. Защото вие бихте могли да ни спасите. Всички. – И започна да ми разказва своята фантастична история: – Вече от няколко години двамата с Кратки забелязваме, че той се представя по-добре, когато го гледам втренчено. По няколко пъти повтаряше от стоеж задно превъртане с винт и странично колело, а после премятане до ляв напад, без изобщо да разбере, че го прави. Само че той все повече се възгордяваше. Започна да се напива, скарахме се и вече не ни вървеше. Знаете ли, той е май много силен. Някак си не мога да проникна през мускулите му... – Масажистът седна върху страничната дъска на кревата ми. Видът му беше нещастен. Той дори не съзнаваше какво говори.

– Вие хипнотизатор ли сте? – попитах го аз.

– Масажист съм. Но с погледа си постигам по-голям успех. Навремето той му помагаше повече от масажите...

Това наистина беше невероятно. Да не става дума за някаква катаlepsия при изпълнението? *Flexibilitas cerea*, болезнена восъчна еластичност и мускулна вцепененост, която ни е позната при някои душевни

1. Членове на тайна революционна организация в Италия през XIX век. Б. пр.

болести или в хипнозата и която и до днес е трудно обяснима?

– Наистина интересно. Като се върнем в Прага, това ще представлява сензационна изследователска задача.

Но той не искаше и да чуе за никакво изследване. Настояваше аз да се състезавам вместо Кратки. В последно време бил забелязал, че добре се разбираме. Щял да ми помогне, както помогнал на Кратки в начало-то. Струвало му се, че моите мускули не оказват такава съпротива и мозъкът ми е податлив за установяване на контакт. Дрънкаше глупости. Никой не може да създаде гимнастик с помощта на мозъка, за това са необходими мускули. Въпреки че днес вече са ни известни отделните мозъчни центрове, които управляват движенията на съответните мускулни групи. Позовавах се на енцефалографското списание:

– Та нали няма и да ме пуснат да се явя пред съдията? Не съм тренирал вече седем години и имам корем, вижте – вдигнах ризата си аз.

– Още по-добре. Поне ще им докажете, че за това изобщо не са необходими мускули.

Разбирах го. Цял живот работи като масажист. Мускулните групи сигурно отдавна са му опротивели.

После при мен дойде ръководителят на отбора. Каза ми, че може би няма да ме съдят и няма да плащам нищо, но ще стана за резил из цяла Прага. Всички вестници ще пишат за недобросъвестния лекар, който е виновен за провала на отбора ни. Защото без Кратки не можем да участвуваме в шампионата.

– Можем – казах му спокойно. – Аз не съм по-лош състезател от него.

Ръководителят помисли, че съм се побъркал. Но следобед аз се явих с масажиста в гимнастическия салон. Изпълнявах на висилката в надхват задмах и изтегляне в опора, коремно въртене и от скок задно превъртане, без нищичко да разбера. Едва след тренировката усетих как ме боли цялото тяло. Получих поздравления. Кратки отново пожела да участва в състезанието, но не му разрешиха. Аз бях по-добър от олимпийския шампион.

На следващия ден излязох победител в състезанието. Вярно, че цялата спортна палата щеше да се пръсне от смях, когато се представих на съдията сред останалите атлетически фигури. Защото имам не само корем, но и изкривен гръбначен стълб от чантата, която цял живот мъкна в едната си ръка. Но по време на упражненията смехът им се изпари. Аз изпълнявах всички елементи точно като машина. Дойдох на себе си едва когато зрителите ме вдигнаха на рамене. Тук те са по-темпераментни,

отколкото у нас.

После се оставих хубаво да ме измасажират. За първи път след толкова години. Бях щастлив. Навярно мога да работя така добре с масажиста, защото навремето бях подготвил мускулите си с помощта на гимнастиката и сега ги управлявам с мозък, който изучава мозъчните закономерности. По този начин синтезирах интересите си. Енцефалографията и физкултурата. Станах хармонична личност. Може би единствената в света. Нямам конкурент. Най-сетне ще бъде спокоен.

На другия ден снимката ми беше поместена в спортната рубрика на всички вестници. За закуска вместо кафе си поръчах кампари със сода и отидох на конгреса по енцефалография. Вече нямаше от кого да се страхувам. Вървах съвсем бавно. Дори си наех такси. Защото днес аз бях примадоната. Гуен не ме и погледна. Явно не уважава мързеливците, които своеволно пропускат доклада на Калтенбрух. Изтичах при нея през обедната почивка. Държеше в ръка „Дейли Америкън“, който в Париж се издава за западноевропейските англосаксонци. Там сигурно пише за моята победа. Очаквах, че тя ще каже нещо. Ще се възхити. Тогава ще ѝ обясня защо отсъствах. „Сутринта трябваше да победя“ – ще ѝ подхвърля небрежно. Но Гуен се държеше ледено с мен. Подаде ми ръка и забърза към немската делегация. Аз също си купих „Дейли Америкън“. Там снимката ми беше на последната страница. А на третата беше поместена снимката на английската ми приятелка. Гуен беше направила изказване веднага след Калтенбрух. Сензационно изказване. Докато аз се състезавах. Вероятно преди малко тя е очаквала, че ще я поздравя. И аз очаквах същото от нея. И двамата не знаехме за успехите си. В един и същи град и в един и същи ден. Тя дори не беше прочела последната страница на вестника. И аз не бих чел нищо друго, ако в мен не се бе породило подозрение. Нима е възможно? Нима вече сме толкова едностранчиви, че и във вестниците четем само информацията, които се отнасят за нашата специалност? Но тогава всеки си представя света по различен начин и живеем повече с мисълта за своята специалност, отколкото за своето семейство, за своя град или страна. Наистина ли сме отишли толкова далеч в специализацията си? Нямаше нито тролейбус, нито такси и започна да вали. Немците се завтекоха с дребни крачки към белоснежния паметник на Виктор Емануил. Но не защото искаха да разгледат живата вълчица, която като побесняла тича в малката клетка, поставена там в чест на Ромул и Рем, а защото горе при паметника бяха забелязали професор Калтенбрух. Сигурно искаха да го попитат за някоя интересна крива.

Струваха ми се смешни. Та аз бях поставил началото на своя специалност. Не е нужно да се трепа като тях. Отбих се в близкия бар. Там имаше множество най-различни аперитиви: чинцано битер, хинато, драй и коктейл с грейпфрут а ла Хемингуей. Тъкмо посочвах към най-близката бутилка, когато зад мен на вратата се появи нашият масажист. Видях го в огледалото.

– Търся ви из целия град. Вече обиколих всички паметници, дори и Колизея и замъка „Сант Анжело“. Трябва веднага да се приберете. Необходимо е да тренираме. Най-малко по седем часа на ден. Ами че като нас в света вече работят поне петима състезатели. И японецът Оно миналия месец е записал медицина. Но, разбира се, никой не се хвали с това. Трябва да събираме информация, за да не ни изпреварят.

– Пак информация. Този път по колко килограма на ден? – развихах се аз. Разбира се, на чешки. Персоналът на заведението ни наблюдаваше със симпатия. Бяха доволни, че понякога и блондините крещят. А ни наблюдаваха най-малко шест души, защото в Италия в услугите работят прекалено много хора и такъв млад момък, който отлично би могъл да следва атомна физика, е доволен, когато за един ден успее да ви продаде две кока-коли. Но затова пък ви ги продава с научно увлечение.

– Да не мислите, че ще се заема с трета специалност? – разкрещях се аз. – Да не смятате, че ще бъда не само спортен лекар, не само специалист по енцефалография, но и шампион по гимнастико-спиритизъм? Покорно благодаря. А кога ще живея? Жена ми и сега не иска да ми отваря вратата, когато се връщам в полунощ от събрание. На разсъмване ли да се връщам от тренировка? Тук хипнозата няма да помогне. Защото с никакъв фантастичен опит не можете да увеличите деня. Да удължите часовете... Аз смятах, че ще живея хармоничен живот. Вместо това трябва да работя и в трета област. Не, никога!

Ето защо на следващия ден дадох за публикация в печата своята славна прокламация за психическия допинг. Добре ви е известно колко строго се преследваше дотогава възбуждането на състезателите с вредни химикали. Аз обърнах внимание върху психическите възможности. Направих го не за да напакостя някому. Нашият масажист работи сега в Карловата баня в Прага и никой не го е обвинил в нищо. Исках само да предупредя обществеността за опасността, която днес заплашва всички и която ни пречи да живеем пълнокръвно.

Избухна голяма афера. Дълго време я разследваха. И оттогава в спортната медицина по време на състезания специалисти проверяват дали не е използван психологически допинг. Така че всъщност аз станах

само основател на нова дисциплина, на нова специалност.

КРАЙ

© Йозеф Несвадба
© 1984 Невена Захариева, превод от чешки

Josef Nesvadba

Сканиране, разпознаване и редакция: Светослав Иванов, 2007

Публикация:

ЙОЗЕФ НЕСВАДБА
Експедиции в обратна посока
Разкази

Josef Nesvadba
Vupravy opasnym smerem
Nakladatelství Mlada fronta, Smena, Nase Volako
Praha, 1976

© Невена Захариева, преводач, 1984
© Богдан Мавродинов и Жеко Алексиев, библиотечно оформление,
© Текла Алексиева, рисунка на корицата, 1984
с/о Jusautor, Sofia

Рецензент Бойко Въртов
Редактор Каталина Събева
Художествен редактор Иван Кенаров
Технически редактор Пламен Антонов
Коректор Ани Иванова
Чешка. I издание
Дадена за набор на 28.V.1984 г.
Подписана за печат на 8.XI.1984 г.
Излязла от печат месец ноември 1984 г.
Формат 70×100/32 Изд. № 1785 Цена 2.50 лв.
Печ. коли 26 Изд. коли 16.84 У ИК 16,48
ЕКП 95364 5627-60-84

Книгоиздателство „Георги Бакалов“ – Варна, 1984
Държавна печатница „Балкан“ – София

Свалено от „Моята библиотека“ [<http://purl.org/NET/mylib/text/4172>]